

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

prosinec 2018

ADVENTNÍ ČAS V MUZEU JINDŘICHOHRADECKA

Letošní adventní čas začíná v Muzeu Jindřichohradecka betlemářským festivalem s bohatým programem, který se rozprostře po celém prvním adventním víkendu 1. a 2. prosince. Díky němu se bude po celou vánoční dobu až do 6. ledna vznášet nad Panskou ulicí téměř dvacítka andělů vytvořených na 3D tiskárnách z recyklovaných PET lahví podle návrhů českobudějovického sochaře Michala Trpáka.

Muzeum Jindřichohradecka je tradičním pořadatelem a spolupořadatelem řady adventních koncertů. Hned tím prvním je v úterý 8. prosince koncert vokálního souboru X-TET, který potěší své stálé posluchače méně známými i známějšími spirituály nejen s vánoční tematikou. V úterý 11. prosince zaplní kostel sv. Jana Křtitele dětské hlásky s vánočním programem na koncertu Chvála zpěvu. Letos se ho zúčastní kromě tradičních účinkujících, kterými jsou jindřichohradecké pěvecké sbory Novadomus a Novadomáček pod vedením Ivany Písařové a pěvecký sbor Lyra pod vedením Jindřišky Bubnové, také pěvecký sbor Arietta ze Žirovnice pod vedením Ludmily Zadražilové. Nekonvenční posezení u grogu či punče a hudby 20. až 30. let zajistí koncert Jindřichohradeckého swing bandu, který se bude konat již potřetí v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici v sobotu 15. prosince. V kapli Nanebevzetí Panny Marie v minoritském klášteře ve Štítného ulici se opět po roce v neděli 16. prosince od 18.00 hodin zaposloucháme do tradičního vánočního repertoáru v originálním provedení žesťového souboru TRUMPET TUNE. Čekání na Ježíška završí poslední náš Vánoční koncert, který se bude konat ve čtvrtek 20. prosince, a na němž pěvecký sbor Smetana zazpívá Českou mši vánoční Jakuba Jana Ryby.

Vánoční atmosféru můžete také nasát na výstavách betlémů v obou našich objektech. V kostele sv. Jana Křtitele je mezinárodní soutěžní výstava Nožík Tomáše Krýzy, která se koná jen jednou za 5 let a představuje nejnovější tvorbu českých i zahraničních tvůrců betlémů. A ve výstavní síni "V jezuitském semináři" je výstava Jihočeské betlémy ze sbírky Muzea Jindřichohradecka, která představuje největší sbírku jihočeských betlémů na světě. Na obou výstavách jsou zastoupeny jak betlémy dřevěné řezané, tak i betlémy z nejrůznějších materiálů. Všechny výstavy budou přístupny až do 6. ledna 2019.

Pavla Míchalová

RESTAUROVÁNÍ KRÝZOVÝCH JESLIČEK

Největší lidový mechanický betlém na světě, Krýzovy jesličky, je největším lákadlem Muzea Jindřichohradecka. Betlém přesto, že byl tvořen v průběhu celé druhé polky 19. století, neprošel až do současnosti žádným důkladným restaurováním. Po celé desetiletí byl udržován v chodu jen pomocí drobných oprav a postupným odstraňováním nevyhovujících součástí.

Velkým zásahem do technického stavu jesliček bylo koncem šedesátých let 20. století neodborné stěhování betlému z přízemí muzea do prvního patra, při němž betlém spíše utrpěl. Jesličky byly navíc neodborně rozebrány a pak znovu postaveny stylem

pokus omyl. Poté k nim byly přidány i dva velké betlémy bratří Steinocherů. Po tomto stěhování byl betlém pouze udržován v chodu drobnými opravami mechanismu a opětovným přetíráním betlémských figurek, takže postupně ztratily svou podobu i původní barevnost. Díky těmto a dalším neprofesionálním zásahům v osmdesátých letech betlém dále strádal. Poslední roky už nebylo prakticky možné jesličky opravovat, a proto se Muzeum Jindřichohradecka rozhodlo po padesáti letech od posledního velkého zásahu přistoupit v roce 2017 k celkovému zrestaurování betlému a k navrácení se k jeho původní podobě.

V první fázi byly provedeny všechny dostupné historické zdroje, z nichž nejdůležitějšími se staly dobové skleněné desky, na kterých byla zachycena původní podoba betléma z roku 1936. Největším překvapením bylo celkové uspořádání betléma, které se na dobových záběrech na několika místech odlišovalo od současného stavu. Tato série snímků se stala hlavním vodítkem pro plánovanou rekonstrukci jesliček. Ta byla zahájena počátkem roku 2017. Pro restaurování figurek

a ostatních viditelných součástí byly vybrány dvě jindřichohradecké restaurátorky. A to Zdenka Skořepová a Tereza Bušková Krminská. Jejich mravenčí práce objevila pod mnoha neodbornými nátěry původní polychromii i s mnoha detaily, které si pamatoval asi už jen Tomáš Krýza a jeho současníci. Díky restaurátorkám dostávají figurky původní podobu, která byla mnohem barevnější a veselejší. Každé figurce byl navrácen i její původní výraz ve tváři. Restaurování technických prvků bylo svěřeno odborným pracovníkům muzea – Ludku Fialovi, Tomáši Fedrovi a Pavlu Cichrovi. Do dnešního dne se podařilo zrestaurovat téměř 700 součástí a opravit i příslušné technické části. Minulý rok byl věnován hlavně volným figurkám z centrální části a letošní rok se podařilo kompletně zrestaurovat celou dvoumetrovou část betlému. Zrestaurovány byly jak stávající figurky, architektura i mechanika, tak i architektura nacházející se do této doby v nevystavitelném stavu v depozitáři. Dále byl pro betlém vytvořen nový dřevěný podpěrný fundus a pro mechanické figurky nové pohonné mechanismy, vozíčky a hvězdná obloha.

V současné době je možné vidět zrestaurované části betlému ve stále expozici Krýzových jesliček. Rekonstrukce bude postupně probíhat i v několika dalších letech a její průběh bude možné sledovat při každé návštěvě muzea.

Alexandra Zvonařová

MASCHERA POLIVALENTE

Muzeum Jindřichohradecka má ve svém fondu militáři sbírkové předměty odkazující na jednu z otřesných kapitol používání bojových otravných látek.

Ačkoliv se běžně traduje, že moderní plynovou válku odstartoval dne 22. dubna 1915 německý útok u Yprů proti britským vojákům, je historickým faktem, že k prvnímu použití bojových plynů došlo již první den nepřátelství mezi Francií a Německem, a to francouzskými vojáky, kteří použili puškové a ruční granáty s plynem. Důvodem, proč je prvenství přisuzováno německé armádě, je rozdíl mezi množstvím použitých plynů a jejich účinností. Francouzský útok málo účinným slzotvorným plynem v omezeném množství se nedal svými následky srovnat s německým útokem 168 tunami chlóru.

Po nasazení bojových plynů začaly všechny vyspělé armády řešit protichemickou ochranu. V muzejním fondu militáři je z této doby kolekce asi dvaceti protiplynových masek z různých bojišť. Je mezi nimi i několik protiplynových masek italského původu, z nichž maska maschera polivalente zavedená v italské armádě v roce 1917 je spojena s jednou brutální válečnou tragédií.

Dne 24. října 1917 zahájila německá a rakousko-uherská vojska rozhodující ofenzívu u Kobaridu, která vedla ke zničující porážce Itálie a k jejímu vyřazení z válečného dění takřka až do konce války. Na úvod ofenzívy provedl německý prapor chemického boje plynový přepad italského protivníka. Italští vojáci byli většinou vybaveni protiplynovou maskou maschera polivalente, jejíž filtr byl, jak se při tomto útoku ukázalo, zcela neúčinný proti vyšší koncentraci fosgenu, který zde byl použit. Umírali jak vojáci, kterým se nepodařilo masku nasadit, tak vojáci, kterým se to podařilo. Tragickým rozdílem bylo, že vojáci s nasazenou maskou umírali déle a hrozněji.

Krutou ironií bylo, že pouzdro této nekvalitní italské masky bylo opatřeno výrazným nápisem: Chi leva la maschera MUORE. Česky: Kdo si sejme masku, ZEMŘE.

Použití bojových plynů dále prohloubilo utrpení lidí ve vojenských stejnokrojích. Snad je dobré si stále připomínat, že každá válka – ať malá, nebo velká – má svoji odvrácenou tvář, která je vždy nehumánní.

Maska se do muzea dostala takřka jistě prostřednictvím vojáků jindřichohradeckého 75. pěšího pluku. Na italském bojišti byly české jednotky nasazeny ve značném množství a patřily zde k těm nejlepším útvarům, kterými rakousko-uherská armáda disponovala. Pětasedmdesátníci byly na italskou frontu převeleni z východní fronty v září roku 1917.

Z p r á v y

Expozice v jezuitském semináři - otevřeno denně mimo pondělí, od 15. 12. denně od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin. Na Štědrý den a na Silvestra otevřeno pouze od 9.00 do 12.00 hodin. **Výstavní prostory v minoritském klášteře včetně kostela sv. Jana Křtitele** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin. Na Štědrý den a na Silvestra zavřeno.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost po celý rok v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

ADVENTNÍ KONCERT vokálního souboru X-TET se koná **v sobotu 8. prosince od 18.00 hodin** v kapli Nanebevzetí Panny Marie. Vstupné činí 100 Kč, děti 50 Kč.

Setkání Spolku přátel starého Jindřichova Hradce proběhne **v pondělí 10. prosince od 19.00 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ul. Na programu je přednáška muzejního konzervátora Luďka Fialy na téma **RESTAUROVÁNÍ JINDŘICHOHRADECKÝCH JESLIČEK A JINÉ**. Vstup volný.

V úterý 11. prosince od 17.00 hodin se v kostele sv. Jana Křtitele koná **ADVENTNÍ KONCERT dětských pěveckých sborů CHVÁLA ZPĚVU**. Vstupné dobrovolné.

Adventní koncert JH swing band se koná **v sobotu 15. prosince od 17.00 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ul.. Vstupné 80 Kč.

V neděli 16. prosince od 18.00 hodin se koná **ADVENTNÍ KONCERT žesťového souboru TRUMPET TUNE** v kapli Nanebevzetí Panny Marie. Vstupné 100 Kč, děti 50 Kč.

VÁNOČNÍ KONCERT pěveckého sboru SMETANA se koná **ve čtvrtek 20. prosince od 19.00 hodin** v kostele sv. Jana Křtitele. Vstupné dobrovolné.

Výstava **JIHOČESKÉ BETLÉMY** ze sbírky Muzea Jindřichohradecka je ve výstavní síni "V jezuitském semináři" na Balbínově náměstí.

Mezinárodní soutěžní výstavu betlémů NOŽÍK TOMÁŠE KRÍZY najdete v kostele sv. Jana Křtitele. V konferenčním sále muzea ve Štítného ulici je umístěna výstava **PRVNÍ REPUBLIKA - Život v J. Hradci** na stránkách týdeníku Ohlas od Nežárky. Výstava stavebnice Lego s názvem **SVĚT KOSTIČEK** je v sálu "Ve Svatojánské" ve Štítného ulici.

***** VŠECHNY MUZEJNÍ VÝSTAVY POTRVAJÍ DO 6. LEDNA 2019 *****

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Ročník XXVII. 12/2018

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal

Registrační značka: MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová

www.mjh.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo náměstí 19/I,

Jindřichův Hradec, 377 01

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovny),

E-mail: muzeum@mjh.cz